

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการศึกษา

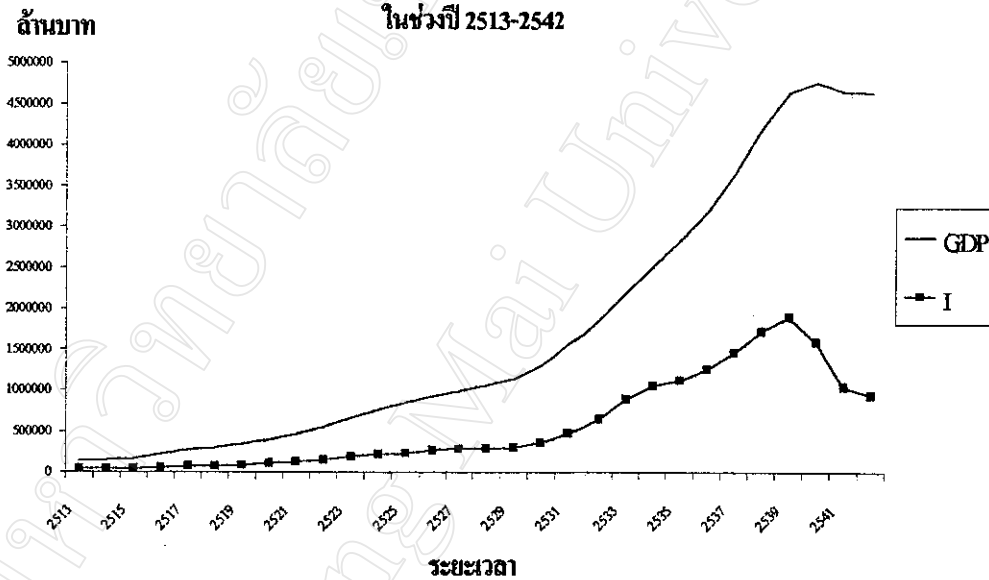
การวัดมาตรฐานความกินอยู่ดีของคนในสังคมนั้นพิจารณาได้จาก การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (economic growth) ของประเทศ ซึ่งก็คือ การที่ผลผลิตที่แท้จริงของระบบเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น เนื่องมาจากการขยายตัวของกำลังการผลิตในระยะยาว สามารถวัดได้จากการเพิ่มขึ้นของผลผลิตมวลรวมประชาชาติเบื้องต้น การขยายตัวของกำลังการผลิตในระยะยาวนั้น เป็นผลพวงมาจากการลงทุนที่มีอย่างต่อเนื่อง ที่ประกอบไปด้วย การลงทุนในทรัพย์สิน และปัจจัยต่างๆ เพื่อประกอบกิจการทำให้ได้มาซึ่งรายได้และกำไรแก่ผู้ประกอบการ และเจ้าของปัจจัยการผลิตนั้นๆ ผู้ประกอบการนั้นจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยการผลิตเพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการเช่นกัน แรงงานจึงเป็นปัจจัยการผลิตหนึ่งที่ได้รับผลโดยตรงจากการลงทุน ก่อให้เกิดการจ้างงานและรายได้ ดังนั้นการเพิ่มขึ้นของการลงทุนจึงสามารถเพิ่มมาตรฐานการครองชีพของคนในสังคม และกระตุ้นการบริโภคไปได้พร้อมๆ กัน

การลงทุนนั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทคือ การลงทุนเพื่อการผลิต หรือ การลงทุนโดยตรง (direct investment) เป็นการลงทุนในทรัพย์สิน และปัจจัยต่างๆ เพื่อประกอบกิจการให้ได้มาซึ่งรายได้และกำไร และการลงทุนทางการเงิน หรือ การลงทุนทางอ้อม (indirect or financial investment) หมายถึงการฝากเงินในสถาบันการเงินเพื่อรับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย และการซื้อหลักทรัพย์ เช่น พันธบัตร หรือหุ้น เป็นต้น

การลงทุนโดยตรงนั้น สามารถพิจารณาถึงสัดส่วนของการลงทุนต่อผลผลิตภายในประเทศเบื้องต้น (Gross Fixed Capital Formation per GDP) ในช่วงเวลาต่างๆ พบว่าสัดส่วนดังกล่าว (GFC per GDP) อยู่ที่ร้อยละ 25.7 27.7 40.38 และ 33.36 ในปี 2513 2523 2533 และ 2540 ตามลำดับ เห็นได้ว่าการลงทุนนั้นมีสัดส่วนที่สูงขึ้นตลอดมา จนเกือบถึงร้อยละ 40 ของผลผลิตภายในประเทศเบื้องต้น ขณะที่การลงทุนทางอ้อม พิจารณาได้จาก ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีค่าเท่ากับ 84.08 จุดในปี 2518 (ปีที่เปิดตลาด) และ 134.95 1682.85 1280.81 และ 831.57 จุด ในปี

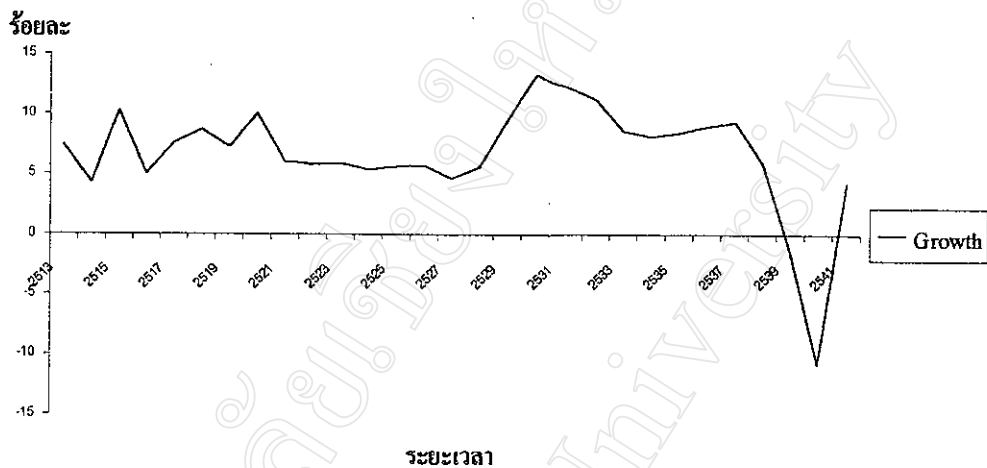
2528 2536 2538 และ 2539 ตามลำดับ แม้ว่าภายหลังช่วงวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 สัดส่วนของการลงทุนต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศมีเบื้องต้น และดัชนีตลาดหลักทรัพย์จะเหลืออยู่เพียงร้อยละ 33.36 และ 481.92 จุด (เดือนธันวาคม พ.ศ. 2542) ขณะที่อัตราการเจริญเติบโตของ GDP ก็ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากร้อยละ 8.9 ในปี 2538 ไปเหลือที่ -1.8 และ -10 ในปี 2540 และ 2541 ตามลำดับ (ดังแสดงในภาพที่ 1.2)

ภาพที่ 1.1 ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศเบื้องต้นและการลงทุนรวมของประเทศไทย ในช่วงปี 2513-2542

การลงทุนทั้งทางตรง และทางอ้อมก็น่าจะยังมีบทบาทสำคัญในการกำหนดรายได้ประชาชาติ สวัสดิการสังคม การว่างงาน และทิศทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ต่อไปในอนาคต โดยที่ทั้งการลงทุนทางตรง และการลงทุนทางอ้อม จะมีทิศทางเกี่ยวกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ กล่าวคือ เมื่อการลงทุนอยู่ในสภาวะที่ดี สภาพเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศก็จะดี ในทางกลับกันถ้าสภาวะการลงทุนตกต่ำ เศรษฐกิจของประเทศก็จะอยู่ในสภาวะวิกฤติด้วย เช่นหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจในปี 2540 การว่างงานก็เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดคือ 517,600 คนในปี 2539 เป็น 1,214,8000 คน ในปี 2541 ดังนั้น

ภาพที่ 1.2 อัตราการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเบื้องต้น
ช่วงเวลาปี 2514-2542

ฉะนั้นการสร้างแบบจำลองภาคการลงทุนในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จึงเน้นการศึกษาเพื่อหาปัจจัยในการกำหนดและพยากรณ์การลงทุนรวมของประเทศไทย รวมทั้งการลงทุนในภาคต่างๆ อาทิ การลงทุนในภาคการเกษตร ภาคการค้าส่งและการค้าปลีก ภาคการบริการ ฯลฯ ที่เป็นการลงทุนโดยตรง อีกทั้งยังศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการไหลเข้าของเงินทุนที่มาจากต่างประเทศ ที่ประกอบไปด้วย การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ การลงทุนในหลักทรัพย์ของต่างประเทศ และการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ และปัจจัยที่กำหนดดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งเป็นตัวแทนของการลงทุนทางอ้อม ที่เป็นดัชนีซึ่งสามารถชี้ถึงสถานะทางเศรษฐกิจ (economic indicator) ของประเทศอีกด้วย โดยแบบจำลองนี้จะคำนึงถึงผลของความแตกต่างของแบบจำลอง ระหว่างการใช้ข้อมูลรายไตรมาส และข้อมูลรายปีในการวิเคราะห์ เพื่อศึกษาถึงผลของการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพของสมการการลงทุนและสมการในส่วนต่างๆ ดังที่ได้กล่าวมา

อีกทั้งปัจจุบันนี้มีการพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้ศึกษาในทางเศรษฐศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทำให้การจัดการกับข้อมูลเป็นที่น่าเชื่อถือกว่าในอดีต เช่น เทคนิควิธีการวิเคราะห์ทางด้านเศรษฐกิจมิติแนวใหม่ทางด้าน cointegration and error correction mechanism มีการพัฒนากลางทศวรรษ 80 ซึ่งให้ผลการวิเคราะห์ทางสถิติที่มีประสิทธิภาพ และมีความน่าเชื่อถือมากกว่าเทคนิคการวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติแบบดั้งเดิม โดยสามารถแก้ปัญหา spurious regression ในข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (รังสรรค์ หทัยเสรี, 2538)

การศึกษาถึงแบบจำลองเพื่อหาปัจจัยที่กำหนดการลงทุน จึงเป็นประโยชน์ในการพยากรณ์ภาวะเศรษฐกิจ และการกำหนดนโยบายของรัฐ อันจะนำมาปฏิบัติเพื่อกระตุ้นภาวะเศรษฐกิจของประเทศ อันได้แก่การเพิ่มของรายได้ประชาชาติ เพิ่มจำนวนการจ้างงาน และเพื่อมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้นของคนในสังคม

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์อยู่ 5 ประการคือ

- 1) เพื่อสร้างและประมาณแบบจำลองการลงทุนเชิงเศรษฐกิจมิติของประเทศไทย
- 2) เพื่อพยากรณ์ภาวะการลงทุนของประเทศไทยในระยะสั้นและระยะยาว
- 3) เพื่อเปรียบเทียบผลการศึกษาจากการใช้ข้อมูลรายปีและข้อมูลรายไตรมาสของแบบ

จำลองการลงทุนของประเทศไทย

- 4) เพื่อหาการปรับตัวที่เข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาวของการลงทุนในภาคต่างๆ
- 5) เพื่อศึกษาผลกระทบเชิงนโยบายที่มีต่อการลงทุนในภาคต่างๆ ของประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ รายปีในช่วงปี พ.ศ.2513 ถึง พ.ศ.2542 และรายไตรมาสในช่วงไตรมาสที่ 1 ของปี พ.ศ.2536 จนกระทั่งถึงไตรมาสที่ 2 ของปี พ.ศ.2543 จากธนาคารแห่งประเทศไทย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งสามารถหาได้จาก

- 1) ธนาคารแห่งประเทศไทย
- 2) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

3) สำนักงานสถิติแห่งชาติ ฯลฯ

1.5 ประโยชน์จะได้รับจากการศึกษา

- 1) รัฐบาลและเอกชนสามารถคาดการณ์การลงทุนล่วงหน้าและดำเนินกิจกรรมให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้น รวมถึงการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว
- 2) สามารถนำแบบจำลองการลงทุนเชิงเศรษฐกิจของประเทศไทยนี้ ไปปรับปรุงสำหรับสร้างแบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคของประเทศไทย

1.6 องค์ประกอบของวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ประกอบด้วย บทที่ 1 เป็นส่วนของบทนำ ซึ่งกล่าวถึงที่มาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ ขอบเขต แหล่งที่มาของข้อมูล รวมถึงประโยชน์ของการศึกษาของงานวิจัยชิ้นนี้ บทที่ 2 เป็นส่วนของปริทัศน์ผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 เป็นหลักการทฤษฎีเหตุผล และสมมติฐาน บทที่ 4 ระเบียบวิธีการศึกษา ขณะที่บทที่ 5 และบทที่ 6 แสดงผลการศึกษาสำหรับแบบจำลองในระยะยาวที่ทำการศึกษาผ่านข้อมูลรายปี และผลการศึกษาสำหรับแบบจำลองในระยะสั้นที่ทำการศึกษาผ่านข้อมูลรายไตรมาส